زندگی

سه‌شنبه ۲۴ دی ۱۳۹۸ شماره ۵۵۷۶

جام جم ۱۳

خطر وقوع آتش‌سوزی گسترده در اثر تغییرات اقلیمی که این روزها استرالیا را با چالش جدی روبه‌رو کرده است، جنگل‌های ایران را نیز تهدید می‌کند

کارشناسان در گفت‌وگو با جام جم نسبت به تکرار حریق گسترده جنگل‌های استرالیا در پهنه‌های جنگلی ایران هشدار می‌دهند

آتش به پا خواهد شد

محمدحسین خودکار

جامعه

بیش از سه ماه است که استرالیا در آتش خشم طبیعت می‌سوزد. خشمی برآمده از گرمایش زمین که در این روزها قدرت خود را با سوزاندن بیش از شش میلیون هکتار از جنگل‌های استرالیا و از بین بردن نزدیک نیم میلیارد جانور از ۲۴۴ گونه مختلف در این کشور پهناور به رخ می‌کشد.

اقلیم‌شناسان متفق‌القول بروز آتش‌سوزی وسیع و طولانی‌مدت در پهنه‌های جنگلی استرالیا را به تغییرات اقلیمی نسبت می‌دهد. این ماجرا با شرح و بسط کامل در صفحه ۱۵ روزنامه امروز از سوی گروه دانش بررسی شده است. اما آنچه برای ما مهم‌تر جلوه می‌کند، این است که تغییرات اقلیمی در دهه‌های گذشته آثار سوء خود را بر طبیعت ایران ما نیز گذاشته و افزایش متوسط دما، ایجاد نوسان در الگوهای بارشی و جابه‌جایی زمان طبیعی فصل‌ها را به دنبال داشته است.

تبعات ناشی از تغییر اقلیم امروزه کارشناسان منابع طبیعی و اقلیم‌شناسان کشورمان را به این نتیجه رسانده است که ما نیز باید نگران بروز آتش‌سوزی‌های گسترده ناشی از این پدیده در سطح محدود جنگل‌هایمان باشیم و لازم است هرچه سریع‌تر توان خود را برای مقابله با آثار مخرب گرمایش جهانی بخصوص احتمال بروز آتش‌سوزی وسیع در پهنه‌های جنگلی ایران بالا ببریم.

استرالیا جزیره‌ای است احاطه‌شده در میان اقیانوس‌های آرام، هند و منجمد جنوبی که در اطراف آن کانون‌های کم‌فشار و پرفشار آب و هوایی و جریانات اقیانوسی گوناگونی وجود دارد. در ماه‌های اخیر نیز تغییرات گسترده‌ای در جریانات آب و هوایی این اقیانوس‌ها شکل گرفته است که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به بروز پدیده انسو در جریانات آبی جنوب شرقی اقیانوس آرام اشاره کرد.

این نکته‌ای است که حسین میرموسوی، اقلیم‌شناس و عضو هیات علمی دانشگاه زنجان در گفت‌وگو با جام جم روی آن دست می‌گذارد و تاکید دارد در چند ماه گذشته تغییر جهت جریان عادی اقیانوس آرام در اثر این پدیده سبب بروز خشکسالی‌های شدید و افزایش درجه حرارت در استرالیا شده است.

میرموسوی معتقد است بروز تغییرات اقلیمی در سال‌های اخیر سبب تشدید اثرات پدیده انسو و در نتیجه افزایش درجه حرارت در استرالیا شده است. گرمایی که وقوع دوره‌های طولانی خشکسالی در استرالیا را در پی داشته و اکنون نیز باعث ایجاد حریقی وسیع و طولانی مدت در پهنه‌های جنگلی این کشور شده است.

تغییر الگوی آتش‌سوزی جنگل‌ها

سطح وسیع وقوع آتش‌سوزی در جنگل‌های استرالیا و همچنین طولانی بودن مدت آن، حاکی است که جنگل‌سوزی‌های اخیر این کشور، رخدادی عادی نیست و به صورت کلی وقایعی از این دست نشان می‌دهد که الگوی آتش‌سوزی‌های طبیعی جنگل‌ها در سطح کره زمین تغییر کرده است.

البته درباره آتش‌سوزی جنگل‌های استرالیا باید به این نکته نیز توجه داشت که بخش زیادی از گونه‌های گیاهی موجود در پهنه‌های جنگلی این کشور از نوع اکالیپتوس هستند. این گونه گیاهی قابلیت اشتعال زایی بسیار بالایی دارد و حضور آن در پهنه‌های جنگلی، آسیب‌پذیری این پهنه را در برابر آتش‌سوزی به شدت بالا می‌برد. اما بیشتر گونه‌های گیاهی موجود در جنگل‌های ایران قابلیت اشتعال‌پذیری بالایی ندارند و همین مساله سبب می‌شود پهنه‌های جنگلی ما تاب و تحمل بیشتری در برابر تبعات گرمایش جهانی داشته باشند.

با وجود این هادی کیادلیری، کارشناس جنگل معتقد است در این شرایط نیز باید نگران بروز آتش‌سوزی‌های ناشی از گرمایش زمین در کشورمان باشیم، زیرا الگوی وقوع حریق در جنگل‌های ایران نیز در سال‌های اخیر تغییر کرده است. او در این باره جنگل‌های هیرکانی شمال کشور را مثال می‌زند و به جام جم می‌گوید: تا چند سال پیش هیچ‌گاه در فصل بهار جنگل‌های هیرکانی طعمه حریق طبیعی نمی‌شدند و عمده آتش‌سوزی‌ها در فصل پاییز به دلیل وزش بادهای گرم مدیترانه‌ای رخ می‌داد. اما چند سالی است که می‌بینیم در فصل بهار نیز آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌های شمال اتفاق می‌افتد.

آتش تغییر اقلیم در کمین جنگل‌های ایران

تغییر الگوی بروز آتش‌سوزی در جنگل‌های استرالیا را می‌توان از نشانه‌های تغییرات اقلیمی دانست. پدیده‌ای که علاوه بر ایجاد تغییر در الگوی وقوع حریق در جنگل‌های شمال و غرب ایران، تاثیرات سوء دیگری نیز بر پهنه‌های جنگلی کشورمان داشته است. به طور مثال، براساس صحبت‌های کیادلیری، میانگین دمای هوا در جنگل‌های غرب کشور در یک دهه گذشته به طور متوسط ۱/۳ درجه سانتی‌گراد بالا رفته و میزان بارندگی سالانه در این جنگل‌ها به طور میانگین ۷۰ میلی‌متر کاهش پیدا کرده است.

همچنین به گفته او، نظم حاکم بر بارش باران در جنگل‌های هیرکانی در یک دهه گذشته به شدت تغییر کرده و طول مدت فصل خشک در این پهنه‌های جنگلی از یک ماه به سه ماه افزایش یافته است. مسائلی که کاهش توان مقاومت جنگل‌های ایران در برابر آتش‌سوزی را به همراه دارد و به همین دلیل، می‌توان گفت احتمال بروز آتش‌سوزی‌های ناشی از تغییر اقلیم در یک دهه گذشته در جنگل‌هایمان بالا رفته است.

باید توجه داشت که تغییرات اقلیمی مساله‌ای جهانی است و همه کشورها از استرالیا گرفته تا ایران تحت تاثیر آن هستند. اما این پدیده از جنبه‌های گوناگون باید برای ما مهم‌تر باشد. زیرا کشور ما در اقلیم خشک و نیمه‌خشک جهان قرار گرفته است و پهنه‌های جنگلی فقط ۷ درصد از مساحت آن را تشکیل می‌دهد.

از سویی دیگر، آن‌طور که کیادلیری می‌گوید، طبیعت کشور ما در سال‌های اخیر قربانی توسعه ناپایدار و استفاده بی‌حد و مرز از منابع طبیعی شده است و این مساله به افزایش میزان آسیب‌پذیری اقلیم‌های گوناگون ایران به خصوص جنگل‌هایمان در برابر تبعات تغییر اقلیم دامن زده است. بنابراین به نظر او، ما باید بیشتر از بسیاری از کشورهای جهان نگران بروز آثار سوء گرمایش زمین از جمله وقوع آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌هایمان باشیم.

زورمان را در برابر آتش زیاد کنیم

نگرانی از احتمال وقوع آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌های ایران شبیه آنچه در سه ماه گذشته در استرالیا رخ می‌دهد، نگرانی بیجایی نیست. زیرا اقلیم ایران در تاثیر پذیرفتن از تبعات ناشی از گرمایش جهانی مستثنا نیست و این گرمایش آثار سوء خود را روی جنگل‌های کشورمان نیز خواهد گذاشت.

میرموسوی ضمن بیان این نکته، تاکید دارد براساس همه مدل‌های اقلیمی، متوسط دمای کشور و میانگین دمای بیشینه در سال‌های اخیر به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش پیدا کرده است و پیش‌بینی می‌شود این روند با شدتی مضاعف در سال‌های آینده ادامه پیدا کند.

حال با توجه به شرایط جغرافیایی ایران، هرچه میانگین درجه حرارت در کشورمان بالاتر برود، پوشش گیاهی جنگل‌ها بخصوص در فصول گرم سال خشک‌تر می‌شود. مساله‌ای که احتمال وقوع آتش‌سوزی‌های طبیعی در جنگل‌های کشور بالا می‌برد و به گسترش سریع حریق‌های عمدی در پهنه‌های جنگلی ایران دامن می‌زند.

بنابراین با توجه به بالا بودن میزان احتمال وقوع آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌های کشورمان، مسؤولان سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور باید از توان حداکثری خود برای جلوگیری از بروز آتش‌سوزی‌های گسترده در پهنه‌های جنگلی ایران استفاده کنند. این در حالی است که در شرایط فعلی امکانات سازمان جنگل‌ها و دیگر دستگاه‌های اجرایی کشور برای مقابله با آتش‌سوزی‌های هر چند کوچک در پهنه‌های جنگلی بسیار ضعیف است.

اما عضو هیات علمی دانشگاه زنجان معتقد است وقتی کشورمان به لحاظ امکانات مورد نیاز برای مقابله با آتش‌سوزی جنگل‌ها در مضیقه شدید قرار داد و شرایط تحریمی اجازه نمی‌دهد در آینده‌ای نزدیک تجهیزات لازم برای این کار را تهیه کنیم، مسؤولان سازمان جنگل‌ها باید اولویت نخست خود را کاهش احتمال وقوع این آتش‌سوزی‌ها قرار دهند.

برای این منظور، پیشنهاد می‌شود در ابتدا کانون‌های متداول وقوع آتش‌سوزی‌های طبیعی یا عمدی در جنگل‌ها و نقاط آسیب‌پذیر در این زمینه شناسایی شوند سپس شرایط و امکانات اولیه برای مقابله با حریق با اولویت ویژه‌ای برای این کانون‌ها فراهم شود.

جنگل‌سوزان همه‌جا هست

زندگی +

مسؤولان سازمان جنگل‌ها در مقاطع مختلف عامل اصلی ۹۰ تا ۹۵ درصد آتش‌سوزی پهنه‌های جنگلی ایران را بی‌احتیاطی، کم‌توجهی و حتی رفتار عمدی برخی مردم بومی عنوان کرده‌اند. شواهد و قرائن نیز نشان می‌دهد که عمده آتش‌سوزی‌های جنگل‌های کشور ریشه در عوامل انسانی دارد و موارد بسیاری پیش آمده که برخی افراد سودجو برای تغییر کاربری جنگل‌ها به مزارع کشاورزی یا ویلاسازی در دل جنگل به صورت عمدی در پهنه‌های جنگلی آتش به پا کرده‌اند. علاوه بر این، سهل‌انگاری‌های بسیاری از سوی گردشگران کم‌توجه نیز باعث ایجاد آتش‌سوزی‌های گسترده در جنگل‌های کشورمان شده است.

این مسائل نشان می‌دهد تا زمانی که فرهنگ‌سازی جامعی در میان مردمان محلی و گردشگران درباره تبعات ناشی از بروز آتش‌سوزی در جنگل‌ها صورت نگیرد، هر اقدام دیگری برای بالا بردن توان کشور به منظور کاهش احتمال وقوع حریق گسترده در جنگل‌ها بی‌فایده است.

جالب است بدانید در استرالیا نیز با این که همه کارشناسان، تغییرات اقلیمی را به عنوان عامل اصلی بروز آتش‌سوزی در سطح وسیعی از جنگل‌های این کشور معرفی کرده‌اند، اما بازهم رد پای سودجویان در جنگل‌سوزی‌های این کشور نیز دیده می‌شود. هفته گذشته یک روزنامه استرالیایی گزارش داد ۱۸۳ نفر به دلیل به آتش کشیدن جنگل‌ها در شهرهای مختلف این کشور دستگیر شده‌اند. گزارشی که در آن، مدیر دانشگاه علوم رفتاری دانشگاه سوینبرن استرالیا عنوان کرده بود که حدود ۵۰ درصد آتش‌سوزی‌ها در جنگل‌های استرالیا با ایجاد حریق‌های عمدی آغاز شده است.

یادداشت:
محمد درویش
فعال محیط زیست

مردم پای کار اطفای حریق جنگل‌ها

وقوع حریق گسترده در جنگل‌های استرالیا، نمونه‌ای کم‌نظیر در میان همه آتش‌سوزی‌های وسیع در جنگل‌های دنیا محسوب می‌شود. این آتش‌سوزی بعد از بروز یک دوره خشکسالی پنج ماهه در استرالیا رخ داده است و این مساله نشان می‌دهد که وضعیت تغییرات اقلیمی در جهان به مرحله هشداردهنده‌ای رسیده و آنچه تاکنون دانشمندان برجسته دنیا در این زمینه بیان کرده بودند، دور از حقیقت نبوده است.

اما فارغ از این مساله، باید توجه داشت با این که در سال‌های اخیر آثار سوء تغییر اقلیم به صورت‌های مختلف در نواحی گوناگون کشورمان نیز بروز پیدا کرده است، اما همچنان عمده آتش‌سوزی‌ها در سطح جنگل‌های ایران به دلیل خطاهای سهوی یا عمدی انسان‌ها رخ می‌دهد. چراکه هنوز کشاورزان آزمند بسیاری در سطح کشور پیدا می‌شوند که حاضرند برای افزایش وسعت اراضی خود، پهنه‌های جنگلی‌مان را به آتش بکشند و همچنان طبیعت‌گردان سهل‌انگار بسیاری هستند که در هر نقطه‌ای از جنگل که دلشان بخواهد، آتش به پا می‌کنند.

حال اگر شرایطی پیش بیاید که یک حریق طبیعی یا حتی یکی از همین آتش‌های برپاشده از سوی انسان‌ها باعث ایجاد حریقی گسترده همچون آتش‌سوزی اخیر جنگل‌های استرالیا شود، بدون شک ما نیرو و تجهیزات کافی برای مقابله با چنین حریقی را نخواهیم داشت.

بنابراین در شرایط فعلی، مسؤولان سازمان جنگل‌ها باید همه هم و غم خود را در جهت کاهش احتمال وقوع آتش‌سوزی‌های گسترده و تلاش برای اطفای حریق پهنه‌های جنگلی در همان دقایق اولیه صرف کنند؛ زیرا براساس آخرین پژوهش‌های انجام‌شده، در ۹۰ درصد آتش‌سوزی وسیع رخ‌داده در جنگل‌های ایران، اگر مردم در همان ده دقیقه اول آتش را خاموش می‌کردند، میزان گستردگی پهنه آتش‌سوزی بسیار کمتر می‌شد.

این آمار به ما نشان می‌دهد که اگر مسؤولان ذی‌ربط جوامع محلی را برای کمک به اطفای حریق جنگل‌ها پای کار بیاورند و نیروهای مردمی را به امکانات اولیه اطفای حریق همچون دمنده، لباس مخصوص و کوله‌پشتی مجهز به پمپ‌های کوچک آب تجهیز کنند، احتمال بروز جنگل‌سوزی‌های وسیع در کشورمان به حداقل می‌رسد.

البته خوشبختانه افراد طبیعت‌دوست بسیاری پیدا می‌شوند که داوطلبانه حاضرند به هر طریق ممکن برای کمک به پهنه‌های جنگلی ایران گام بردارند. برای این مردم، همین کافی است که سازمان‌های متولی طبیعت کشور از آنها در راه کمک‌های داوطلبانه‌شان حمایت کنند و تجهیزات لازم را در اختیارشان قرار دهند.

این سازمان‌ها همچنین علاوه بر حمایت از نیروهای مردمی، باید حداکثر توان خود را برای تقویت تجهیزات لازم برای اطفای حریق در جنگل‌ها صرف کنند.

حق با شماست

info@jamejamdaily.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#هرس-درخت

بلقار از تهران:

از شهرداری منطقه ۱۹ درخواست می‌شود درختان خیابان شهید بهشتی واقع در خانی‌آباد نو را هرس کند.

#پل-سفید-ترافیک

زارع از تهران:

سال‌هاست پل سفید شاهد ترافیک سنگین خودروهای عبوری است، ولی هیچ اقدامی بابت ساخت جاده جایگزین یا پل جدید صورت نگرفته است.

#تاکسی-آنلاین

قاسم‌نژاد از تهران:

بسیاری از رانندگان تاکسی‌های آنلاین درخواست سفر برای مسیرهای کوتاه را قبول نمی‌کنند و این موضوع باعث مشکلاتی برای مسافران شده است.

#سبد-معیشتی

رهگو از قزوین:

مادر من یک زن تنها و بدون درآمد است، ولی سبد معیشتی دریافت نکرد. چرا؟ این درحالی است که صاحبخانه مادرم که ۱۰ واحد آپارتمان دارد، مشمول این سبد حمایتی شد.

#تشکر-سپاه

رضایی از تهران:

از سپاه پاسداران بابت انتقام خون سردار سلیمانی و نشان دادن قدرت جمهوری اسلامی کمال تشکر و قدردانی را دارم.

جوابیه

در پی درج پیامی در روز چهارشنبه ۱۳۹۸/۱۰/۱۸ با عنوان «مترو - وعده» مشاور مدیرعامل و مدیر ارتباطات و امور بین‌الملل متروی تهران با ارسال نمابری اعلام کرد: هدف شرکت بهره‌برداری راه‌آهن شهری تهران و حومه این است که با تلاش حداکثری در استفاده بهینه از ظرفیت خط سه و رفع هر چه سریع‌تر مشکلات فنی بتواند بهترین امکانات و خدمات را به شهروندان و مسافران گرامی ارائه دهد و رضایت کامل آنها را فراهم کند. گفتنی است در راستای سرویس‌دهی و خدمات‌رسانی هرچه بیشتر به مسافران محترم، فاصله حرکت قطارهای خط سه در زمان کوتاهی، در ساعات پیک مسافری از ۸ دقیقه به ۷/۵ دقیقه و درحال حاضر به ۷ دقیقه کاهش یافته است. این شرکت تلاش می‌کند با ورود قطارهای جدید، میزان ظرفیت جابه‌جایی ناوگان متروی تهران و حومه از جمله خط سه را افزایش داده و رضایت هر چه بیشتر آنها را فراهم آورده و به بهترین نحو ممکن پاسخگوی اعتماد این عزیزان باشد.